

STOŁECZNE ŚRODOWISKO 1 POLSKIEJ DYWIZJI PANCERNEJ

GENERAL STANISŁAW MACZEK

(1892 – 1994)

WSPOMNIENIE

W dniu 11 grudnia 2024 r. mija 30 rocznica odejścia na wieczną wartę gen. broni Stanisława Maczka - dowódcy 10 Brygady Kawalerii, 10 Brygady Kawalerii Pancерnej, 1 Polskiej Dywizji Pancерnej, dowódcy 1 Korpusu Polskiego PSZnZach.

Co roku, w rocznicę Jego urodzin i rocznicę śmierci, oddajemy pokłon jednemu z najwybitniejszych polskich dowódców okresu drugiej wojny światowej.

Stołeczne Środowisko 1 Polskiej Dywizji Pancерnej, jako jeden z wielu dziedziców tradycji i wojennej sławy polskich pancerniaków, pragnie przywołać pamięci postać szczególnie zasłużoną dla Rzeczypospolitej, ukazując dokonania Jego długiego i ofiarnego życia, którego życiorysem można by obdzielić wielu.

Generał Stanisław Maczek był doskonałym dowódcą, gorącym patriotą, szlachetnym człowiekiem. W swoim życiu pozostawał wierny ukształtowanemu w młodości ideałom oddania bez reszty wszystkich sił, talentu, wiedzy i umiejętności, służbie dla Ojczyzny.

Był postacią wyjątkowego formatu. Studiował filozofię i polonistykę, a został zawodowym wojskowym i w mundurze spędził 33 lata. Los obdarzył Go wieloma cechami i zdolnościami, które pracowicie szlifował, zdobywał wiedzę i doświadczenie, a nade wszystko skupiał rzesze młodych Polaków gotowych do walki o wolność i niepodległość Ojczyzny.

W wojnie o „niepodległość i granice” wykazał się wielką pomysłowością i walecznością. Był pierwszym oficerem Wojska Polskiego awansowanym przez Naczelnego Wodza na wyższy stopień na polu bitwy. Dowodził pierwszymi formacjami pancerno-motorowymi na czele, których walczył w trzech kampaniach na terenie kilku krajów, od pierwszego do ostatniego dnia drugiej wojny światowej.

Jego heroizm w walce o niepodległość Polski i państw sprzymierzonych zostały wysoko ocenione przez rządy Rzeczypospolitej, Francji, Belgii, Holandii i Wielkiej Brytanii. Znalazło to swój wyraz w przyznanych mu wysokich odznaczeniach wojskowych i cywilnych. Rzeczypospolita uhonorowała Generała Orderem Wojennym *Virtuti Militari* III, IV i V klasy, Krzyżem *Walecznych*, *Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami*, *Orderem Polonia Restituta* i *Orderem Orła Białego*. Za te zasługi „swoistą nagrodą”, było pozbawienie Go przez władze komunistyczne w 1946 r. - obywatelstwa polskiego.

Generał Stanisław Maczek pozostał na emigracji. Stanowił dla Polaków pozostających na obczyźnie wzór patriotycznej służby dla Ojczyzny. Osiedlił się w Edynburgu, gdzie wraz z rodziną wiódł żywot emigranta i na emigracyjny chleb zarabiać musiał, jako sprzedawca i barman. Motywy tej decyzji tak uzasadnił: „nie było łatwo nie wracać, ale wielu spośród nas nie miało dokąd wracać. Zawsze czułem się i czuję się związany ze swoimi żołnierzami. Większość z nich została właśnie tu i dlatego moja rodzina osiedliła się z nimi”.

General pobierał bardzo niewielką emeryturę od rządu brytyjskiego, która nie wystarczyła na utrzymanie rodziny. Podjął wówczas pracę sprzedawcy, a później barmana. „*Nigdy nie korzystałem, jak powiedział dziennikarzowi: z zachęty zwrócenia się o pomoc do możnych tego świata. Ale kiedy optymizmu nie można już było włożyć do garnka ani zapewnić nim wykształcenia dzieciom, to zacząłem pracować, chociażby, jako barman w hotelu prowadzonym przez jednego z podoficerów mojej dywizji.*”

Wybór emigracyjnej drogi traktował, jako protest wobec komunistycznej dominacji, a za swoją misję uważał postawę walki o wolną i suwerenną Polskę. Jak przystało na długoletniego zawodowego oficera, nie angażował się w aktywną działalność polityczną i spory w łonie emigracji polskiej.

Dużo czasu poświęcał sprawom kombatanckim, jako członek Koła Generałów i Pułkowników - Wyższych Dowódców. Powierzono mu zaszczytną funkcję Kanclerza Kapituły Orderu Wojennego Virtuti Militari. Był ceniony, jako autorytet moralny przez wielkich tego świata: papieża Jana Pawła II, kardynała Stefana Wyszyńskiego, czy prezydenta Francji gen. Charlesa de Gaulle'a.

Wyrazem uznania dla Generała Stanisława Maczka ze strony emigracyjnych władz RP było awansowanie Go 11 listopada 1990 r. do stopnia generała broni. Nie szczędził starań na rzecz utrwalenia pamięci o polskim czynie zbrojnym i wysiłku polskiego żołnierza w walce o niepodległą Polskę. Wygłaszał prelekcje i odczyty oraz prowadził działalność publicystyczną. Powszechnie ceniona jest jego twórczość pamiętnikarska, a w tym przede wszystkim wspomnienia zawarte z książki zatytułowanej „*Od podwoły do czołga. Wspomnienia wojenne 1918-1945*” – uznawane za rzetelne i wiarygodne świadectwo epoki.

10 lat po zakończeniu II wojny światowej na łamach „*Orła Białego*” – generał Maczek publikował swój opis walk w Normandii 1944 roku. W zakończeniu artykułu napisał, zwracając się do swych dawnych podwładnych i wojennej emigracji: *Żołnierz polski spełnił swój obowiązek w sposób godny najwyższej pochwały. Jeszcze nie zebrał plonu swego znoju. Jeszcze czeka nas długa droga i wielka ofiara. Wierzimy, że tak jak runęła olbrzymia potęga militarna, która zalała Polskę wraz z całą Europą, tak wkrótce runie potęga ciemności, która pogrążyła wielką część świata i nasz kraj.*

General doczekał zmian ustrojowych w Polsce. Niestety nie odwiedził Ojczyzny, a tym bardziej ukochanego Lwowa. Zmarł 11 grudnia 1994 r. w Edynburgu, a 23 grudnia tegoż roku spoczął pośród swoich żołnierzy na Polskim Cmentarzu Honorowym przy ul. Ettensebaan w Bredzie, w Holandii.

Postaci Generała Stanisława Maczka, okrytego żołnierskim męstwem i sławą oraz jego jednostek, dumnie kultywują tradycje pancerniacy 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej, w tym 10 Brygady Kawalerii Pancерnej - Jego imienia oraz szkoły patronackie, drużyny harcerskie i grupy rekonstrukcji historycznej.

CZEŚĆ I CHWAŁA BOHATEROWI!

Dnia 11 grudnia 2024 r